

G CONSELLERIA
O HABITATGE, TERRITORI
I I MOBILITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ HABITATGE
I ARQUITECTURA

INFORME DEL SERVEI DE PATRIMONI DEL CONSELL INSULAR. ARQUEOLOGIA

**PROYECTO EJECUTIVO INTEGRAL DE REFORMA DEL EDIFICIO SITUADO EN CECILIO METELO,
18. PALMA. Conselleria de Salut i Consum.**

Ampliació de l'informe de la intervenció
arqueològica subsidiària a la rehabilitació de
l'edifici situat al carrer de Cecili Metel, 18
(Conselleria de Sanitat) de Palma; exp.
336/2022

FRANCISCA TORRES
XISCATORRES64@GMAIL.COM

Índex

1.- Introducció

2.- Resultats de les noves cales

3.- Conclusions

1.- Introducció

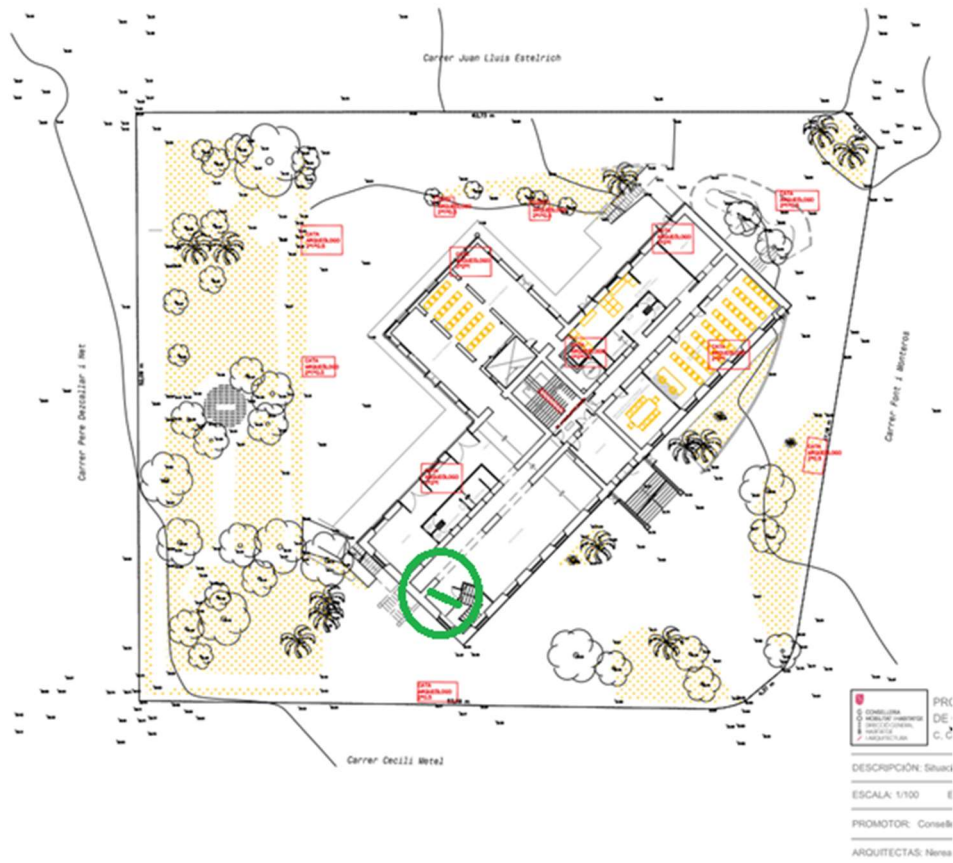
Es projecta rehabilitar l'edifici situat al carrer de Cecili Metel, 18 de Palma que fins fa uns anys estava destinat a serveis de la Conselleria de Sanitat. Per aquest motiu es preveien moviments al subsol consistint en l'excavació del foso de l'ascensor i diverses cales en la planta baixa i a l'exterior. Aquestes obres feien necessària la intervenció d'un arqueòleg perquè l'immoble està situat dins el conjunt històric de la ciutat que gaudeix de la declaració de Bé d'interès cultural i és considerada zona arqueològica. A més, l'antic edifici de Sanitat figura al Catàleg de protecció de d'edificis i elements d'interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic de Palma amb clau 13/07 i un grau de protecció B. La intervenció arqueològica venia també motivada perquè sembla que el solar de l'edifici ocupa l'espai de l'antic Baluard de Jesús de la murada renaixentista.

La corresponent autorització per part de la Comissió Insular del Patrimoni Històric de Mallorca fou atorgada el dia 23 de maig de 2022 amb el decret/resolució 12244, exp. 336/2022 i l'informe de les cales fou presentat el 1 de juliol de 2022 (codi 1228509).

No obstant, un cop buidat i apuntalat l'edifici s'ha vist un possible tram de la murada a l'interior de la planta soterrani. Conserva una alçada de 115 cm i té una amplada de 140 cm. Aquest tram coincideix amb l'entrada al refugi antiaeri.

Tram de murada al soterrani

Situació del tram de la murada

Aquest tram coincideix amb el traçat hipotètic de les murades renaixentistes de la ciutat.

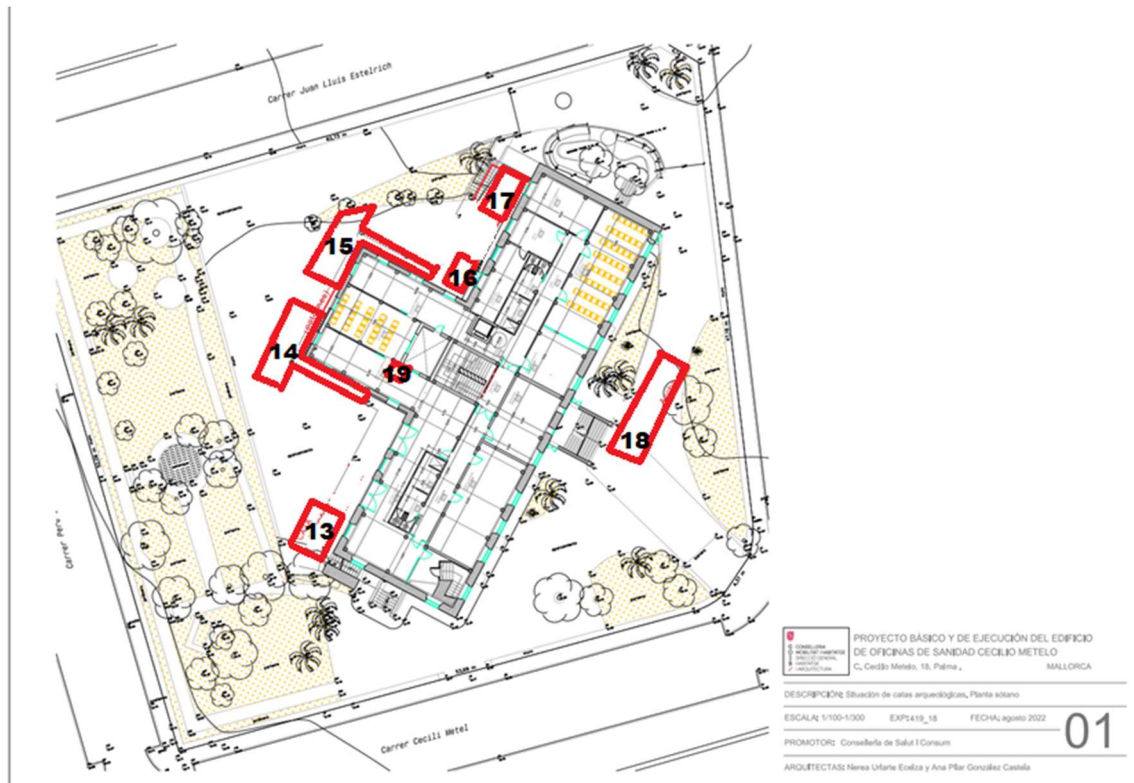

Superposició del traçat de la murada a l'edifici. Plànol facilitat pel Servei de Patrimoni històric del Consell de Mallorca

Per aquest motiu es considerarà oportú obrir noves cales a l'exterior, els resultats dels quals es presenten a continuació.

2.- Resultats de les noves cales

En total s'han obert sis cales a l'exterior i una a l'interior. S'ha continuat amb l'enumeració, i per tant es tracta de les cales 13 a 18 a l'exterior i la número 19 és la interior.

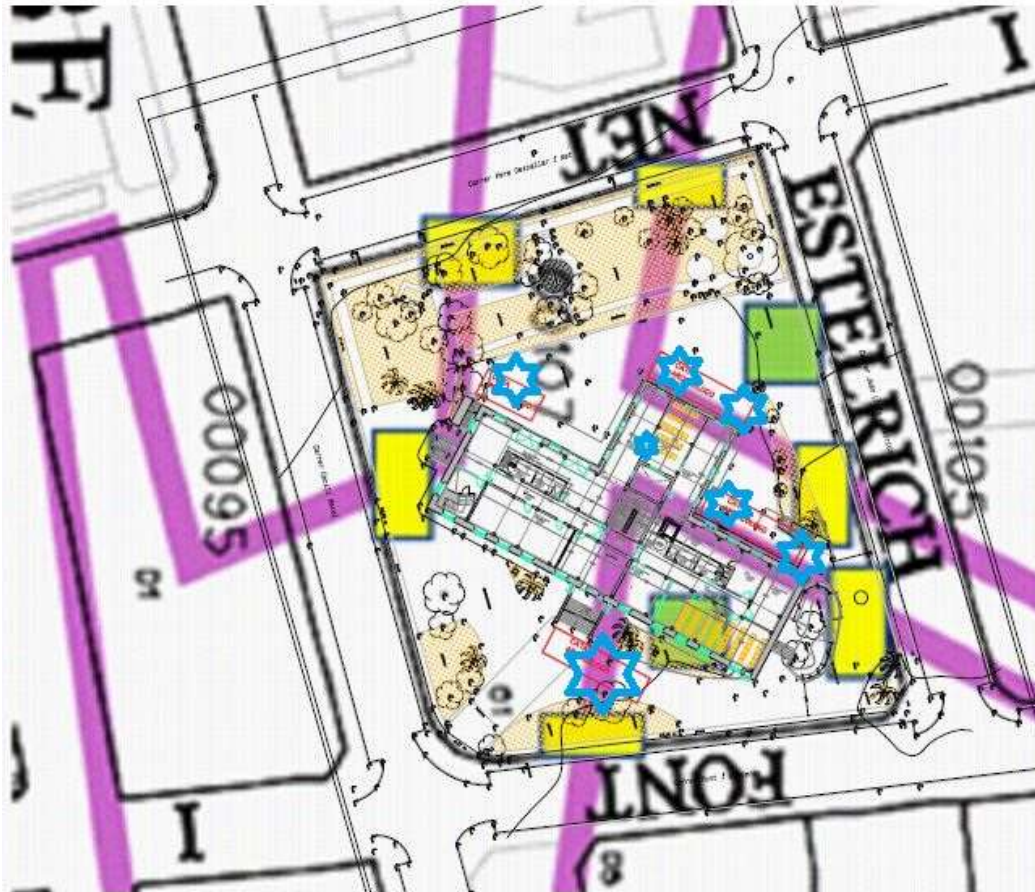

Ubicació de les noves cales

La ubicació de les cales corresponen als punts on hipotèticament hi pot haver restes de murada.

Traçat hipotètic del baluard segons el Servei de Patrimoni i situació de les cales marcades en groc

Traçat hipotètic del baluard segons Llinàs, Torres, 2009 (Primera trobada d'arqueòlegs de les Illes Balears amb el títol: *La carta de risc arqueològic al conjunt històric de Palma*) i la situació de les cales marcades en blau

Cala 13

La cala, de 200 cm x 100 cm, es situa en una de les cantonades de la part més antiga de l'edifici i a un metre de distància de la façana a causa del mal estat de la mateixa. Cal recordar que la construcció es troba totalment apuntalada.

El punt de partida de l'excavació era l'enrajolat de la voravia que envolta aquesta part de l'edifici. Està col·locat sobre una petita base sobre un farcit de pedres. A 33 cm de profunditat apareix una canal feta de marès de 60 cm d'amplada i que recorre la llargària de la cala que és de dos metres. S'ha rebaixat el reble als dos

laterals de la canal, en el costat que dona a l'edifici s'han rebaixat 80 cm i a l'altra cara 150 cm sense cap tipus de canvi en la terra o indicatiu de murada.

Cala 13 acabada

Cala 14

La cala es situa en la cantonada de l'edifici afegit. El punt de partida era la capa de formigó i de grava i a 24 cm apareixien maresos. Per intentar delimitar la superfície dels maresos s'obrí una superfície de 340 cm de llargària i 160 cm d'amplada, a més de la voravia lateral on també tot d'una hi ha els maresos.

Maresos a la cala

Maresos a la voravia lateral

El fet de trobar aquest nivell de maresos per tot ens feia pensar que tal vegada no estàvem davant la murada (com pensàvem inicialment) sinó d'una mena de paviment de l'exterior perquè a les cales realitzades a l'interior no s'havia localitzat aquesta col·locació de maresos.

Un cop retirat els maresos hi havia el farcit de pedres i de terres que arriba almanco als 300 cm de profunditat.

Cala 14

Cala 15

Els resultats de la cala 15 són els mateixos que a la cala 14: sota l'asfalt i la grava hi ha el nivell de maresos i a sota pedres i terres que s'han rebaixat fins a 210 cm de profunditat.

No obstant això, també s'ha retirat el paviment del lateral de l'edifici i aquí els resultats han estat un poc diferent. Sota el nivell de marès hi havia el farcit de terres i pedres però també s'ha destapat una estructura. A 26 cm de profunditat hi ha un mur perpendicular a l'edifici amb una amplada de 144 cm. S'ha

descobert una llargària de quasi 3 metres. Està fet de marès i té almanco una alçada de 80 cm, punt on es pot veure la superposició de maresos.

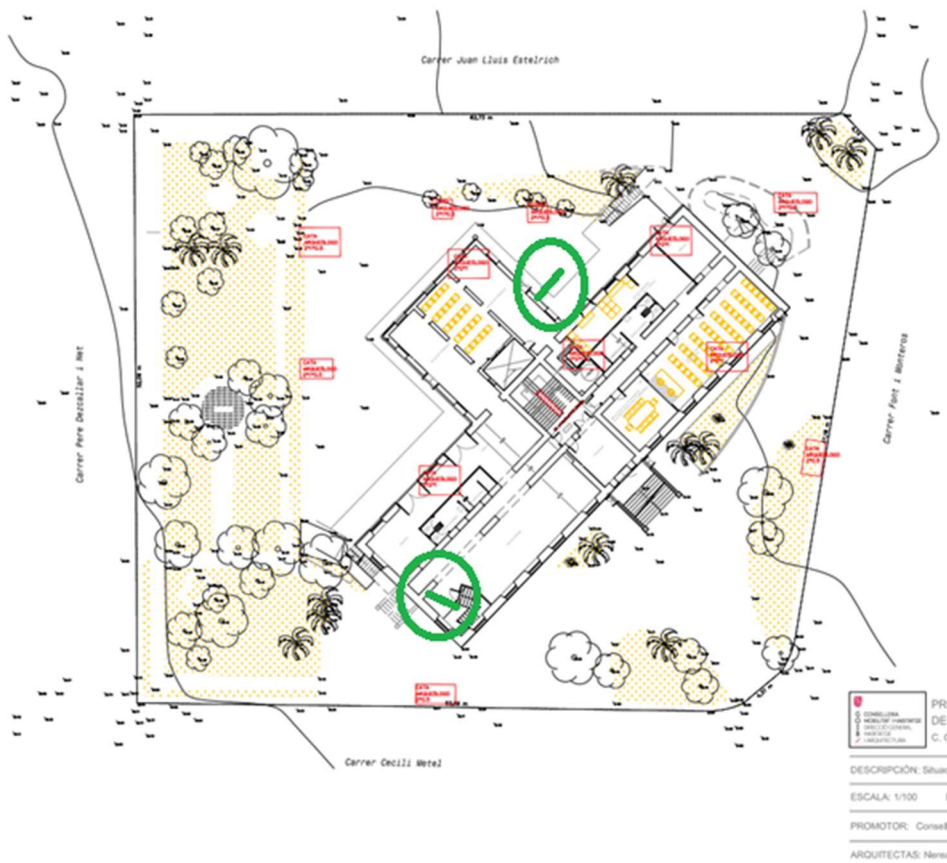
L'orientació del mur coincideix amb la murada encara que el seu traçat no coincideix amb cap de les línies als plànols hipotètics consultats.

Imatges de la murada a l'exterior de l'edifici

Alçada destapada

Situació dels dos trams de murada

Cala 16

Aquesta cala està situada davant la façana posterior de la construcció antiga i ocupa una superfície de 200 cm x 100 cm. Sota el paviment ja apareix el reble de pedres i terres que s'ha excavat fins a 190 cm de profunditat.

Al lateral que dona a l'edifici es veuen dos maresos a 170 cm de profunditat sense que es pugui dir res més al respecte. Per qüestions de seguretat no es pot estudiar amb més detall.

Cala 17

La descripció feta a la cala 16 es repeteix a la cala 17 on a 196 cm de profunditat també s'observa la presència de marès sense que es pugui determinar si forma part del reble o si és de qualche construcció.

Cala 17 acabada

Cala 18

Aquesta cala és la més llarga amb quasi 8 metres de llargària i un metre d'amplada. El punt de partida era l'asfalt de 9 cm de gruix sobre una capa de grava. A la zona de l'escala principal el punt de partida era l'empedrat existent. Sota ambdós paviments apareix un reble de pedres i terres mesclats amb escombraries d'obra i qualque fragment de rajola i de ceràmica del segle XIX/ inici del segle XX. Aquest farcit s'ha buidat fins als 280 cm de profunditat.

Cala 18

El farcit estava tallat per una franja de formigó de 80 cm d'amplada i un gruix de 30 cm que protegia tubs d'electricitat i d'altres serveis. No s'ha trobat cap indicati de murada.

Cala 19

Ja s'ha indicat que a la cala 15 s'havia localitzat un possible tram de murada. Per comprovar si continua per davall l'immoble es volia obrir una cala adossada a la cara interior de la façana. No obstant, l'habitació d'aquest espai presenta problemes greus d'estabilitat (el sostre està mig caigut) i de brutícia (està ple de deixalles). Per aquesta raó s'ha cercat un lloc on poder intervenir. Aquest punt es troba en eix amb la murada i a 8 metres de distància de la cara interna de la façana. S'ha obert una superfície de 80 cm x 80 cm.

El punt de partida és un enrajolat modern col·locat sobre unes rajoles també modernes i sobre un base de formigó i grava. A 20 cm de profunditat apareix el reble de pedres i terres que continua fins almanco 60 cm de profunditat sense que hagi indicis de l'existència de la murada.

Cala 19 acabada

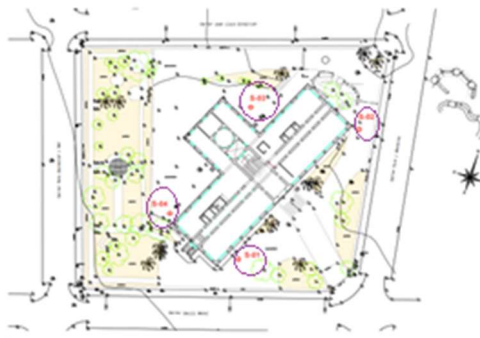
Un cop obtingut els resultats de les cales arqueològiques s'han consultat els resultats dels quatre sondeigs geotècnics realitzats per l'empresa LBC i es pot veure la coincidència.

El sondeig 1 es troba entre la nostra cala 18 i el refugi i s'ha documentat un reble amb restes de ceràmiques fins als 9,5 m de profunditat.

El sondeig 2 es va fer prop de la nostra cala 6 (on està projectada la construcció d'una rampa d'accés) i tan sols hi ha grava i arena fins a 6,5 m de profunditat.

El sondeig 3 s'obri a al lateral de l'edifici i de la nostra cala 15 i també confirma el farcit fins a 4 metres de profunditat.

El darrer sondeig es situa als voltants de la nostra cala 13 i mostra un reble amb pedres i ceràmiques fins a 8,9 m de profunditat.

Situació dels sondeigs realitzats

Referencia: **S-01**

Expediente: **O/2203627/1/01/01** X: 985.404,55

Fecha: 15/06/2022 a

Y: 4.396.030,1

Z:

Equipo: **TECOINSA TP50/D 99.18.39**

EDICIÓN: ED02: 12/04/2021 SOM-1 IN/Acta: 02/22/083385/1 Código de actividad: 0101/07/2022/111 (1285246) LABORATORIO BALEAR PARA LA CALIDAD, S.L. (LABORATORIO BALEAR) Polígono Industrial Ses Vèies Par. 36 07193 BUNYOLA TEL. 971790150 FAX. 971790712 URL: www.laboratoriobalear.com E-MAIL: lbc@laboratoriobalear.com

Peticionario: **GOVERN BALEAR**
ESTUDIO GEOTECNICO EDF C/ CECILO METELO 18

P (m)	DF (m)	TRAMAS	ESPESOR (m)	DESCRIPCIÓN DEL TESTIGO	NF (m)	RECUPO (%)	R.Q.D (%)	MUESTRAS
0			9.5	Material de relleno con restos cerámicos, donde predominan arenas con finos, de naturaleza calcarenítica, gravas heterométricas y subangulosas, de tonos marrones. (Los primeros cm. losa de hormigón)				SPT 6-5-3-PL. 0.4 PF. 1
5	MI 4-3-4-8-PL. 1 PF. 1.6							
			11.9	Material granular constituido por gravas y arenas de naturaleza calcarenítica, donde pueden diferenciarse niveles más cementados. Presenta tonalidades marrones y marrón grisáceo				SPT 4-4-5-6-PL. 1.6 PF. 2.2
10	SPT 4-3-5-6-PL. 4.7 PF. 5.3							
								SPT 22-34-37-R-PL. 7.9 PF. 8.4
15	SPT 13-37-42-R-PL. 9 PF. 9.5							
								SPT 43-48-R-PL. 10.7 PF. 11
20	SPT R-PL. 14.3 PF. 14.4							
								SPT 34-42-R-PL. 17.2 PF. 17.6
								SPT 37-41-R-PL. 21 PF. 21.4

COTA FINAL: 21,4 m

OBSERVACIONES:

Muestra de laboratorio SPT (Fuerza de penetración estándar - SPT) realizada en el laboratorio LBC. Muestra obtenida en el campo durante el estudio geotécnico. Se han realizado las pruebas de laboratorio correspondientes.

Palma, 16 de setembre 2022

Francisca Torres

Arqueòloga col. 2244

SIGNAT PER

La consellera executiva de Cultura i Patrimoni
Antònia Roca Bellinfante
01/09/2023

Expedient núm.: 336/2022
Promotor: CONSELLERIA DE MOBILITAT I HABITATGE
Objecte: PROJECTE BÀSIC DE REFORMA DE L'ANTIC EDIFICI DE SANITAT
Emplaçament: C/ CECILI METEL 18
Municipi: PALMA

Fets

1.- L'11 de maig de 2022, la Sra. Torres va presentar via registre electrònic *el projecte d'intervenció arqueològica prèvia a la redacció del projecte bàsic de reforma de l'antic edifici de sanitat, carrer Cecili Metel 18, de Palma.*

2.- El 23 de maig de 2022, la Presidenta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric, en virtut de l'acord de delegació de competències de dia 3 de setembre de 2019 (BOIB núm. 122, de 5/09/2019), va dictar una resolució per autoritzar *a la Sra. Francisca Torres, en qualitat de directora, per realitzar el projecte d'intervenció arqueològica prèvia a la redacció del projecte bàsic de reforma de l'antic edifici de sanitat, carrer Cecili Metel 18, de Palma, amb la prescripció que un cop duta a terme la intervenció prèvia, s'hauran de presentar els resultats al Servei de Patrimoni del Consell de Mallorca.*

3.- L'1 de juliol de 2022, la Sra. Torres va remetre al Consell de Mallorca l'informe arqueològic fruit de la intervenció.

4.-El 2 d'agost de 2023, la Conselleria ha remès el projecte bàsic de l'edifici ubicat al carrer de Cecili Metel, 18, de Palma.

5.- El 24 d'agost de 2023 la tècnica arqueologia del Servei de Patrimoni realitzà una visita a l'immoble junt amb l'arquitecta responsable del projecte, la cap del Servei d'Obres i Valoracions de la Direcció General d'Habitatge i Arquitectura del Govern de les Illes Balears. Durant aquesta visita es localitzen les cales, el tram de murada visible i s'exposa el sistema de reforç de fonamentació i les seves fases (s'adjunta plànol d'estructura).

Fonaments de dret

Primer.- L'esmentat projecte pretén realitzar obres que afecten al subsòl dins el centre antic de Palma, declarat conjunt històric artístic pel decret 1842/1964, d'11 de juny (BOE núm. 158, de 2 de juliol de 1964).

Hem de considerar que estem davant d'una zona arqueològica protegida en virtut de l'article 6.6 in fine de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, de patrimoni històric de les Illes Balears, que estableix ".../... *En el cas que els béns culturals immobles definits als cinc punts anteriors (monument, conjunt històric,..) tinguin en el subsòl restes que solament siguin susceptibles de ser estudiades amb metodologia arqueològica, tindran també la condició de zona arqueològica*".

El present informe s'emet en base al previst en l'article 37.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, de patrimoni històric de les Illes Balears, que regula la necessitat d'autorització prèvia de la Comissió Insular de Patrimoni Històric en cas de realització d'obres en una zona arqueològica amb caràcter previ a la concessió de la llicència municipal.

SIGNAT PER

El secretari general
Antoni Beniloch Ramada
01/09/2023

SEGELL

Núm. Sortida a Registre: 48842 / 2023
01/09/2023

SIGNAT PER

La consellera executiva de Cultura i Patrimoni
Antònia Roca Bellinfante
01/09/2023

Segon.- La normativa d'aplicació és la Llei 12/98, de 21 de desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears, especialment els articles 22, 26, 37.1, i Títol III així com les determinacions concordants previstes en el Decret 14/2011, de 25 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament d'intervencions arqueològiques i paleontològiques de les Illes Balears.

Tercer.- Atès l'informe tècnic, de dia 25 d'agost de 2023, favorable amb prescripcions.

Quart.- Atès que la Presidenta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric, en virtut de l'acord de delegació de competències de dia 28 de juliol de 2023 (BOIB núm. 107, de 1/08/2023), té delegada la competència per dictar aquesta resolució.

En virtut de les atribucions conferides, la Presidenta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric, dicta la següent

RESOLUCIÓ*:

Autoritzar el projecte bàsic de reforma de l'antic edifici de sanitat, carrer Cecili Metel 18, de Palma, de conformitat amb l'establert en els articles 22, 26, 37.1, 49, 56 i Títol III de la Llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears i demés determinacions concordants previstes en el Decret 144/2011, de 25 de febrer, pel qual s'aprova el reglament d'intervencions arqueològiques i paleontològiques de les Illes Balears, amb la prescripció següent:

- Un cop assegurat l'immoble i demolit el seu interior, la retirada de reble serà feta amb supervisió arqueològica per localitzar el traçat de la murada
- Pel que fa a l'exterior de l'immoble, la retirada de la pavimentació existent i moviment de terres es farà sota supervisió arqueològica per localitzar el traçat de la murada
- Un cop retirat el reble, el micropilotatge i la ubicació dels pilars s'ajustaran per no afectar la murada localitzada (o d'altres elements patrimonials que puguin aparèixer)
- Les intervencions que es facin al refugi s'hauran d'ajustar a les necessitats de preservació de l'espai i de reversibilitat cas que suposin condemnar el pas - El tractament final que es doni a la murada i al refugi ha de ser consensuat amb els tècnics del Servei de Patrimoni, tant si es deixa vist i/o accessible, com si es cobreix

Sense perjudici que aquest projecte s'ajusti a les normes dictades en matèria urbanística.

* Aquesta resolució s'incorpora al llibre de les resolucions que es dictin a l'empara de l'acord de la Comissió Insular de Patrimoni Històric de 3 de setembre de 2019 de delegació de competències en favor de la Presidenta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

SIGNAT PER

El secretari general
Antoni Benlloch Ramada
01/09/2023

SEGELL

Núm. Sortida a Registre: 48842 / 2023
01/09/2023

